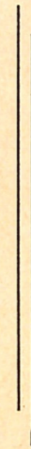

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE
DER KONINKLIJKE NEDERL. AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM

OVER 1953

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE OVER 1953

De Commissie voor Naamkunde, die in het afgelopen jaar ongewijzigd is gebleven, heeft in December aan de medewerkers een vijfde vragenlijst uitgezonden met toponymische en anthroponymische vragen. Op 31 December 1953 waren in totaal 4101 ingevulde lijsten op het bureau aanwezig, als volgt verdeeld: van lijst 1: 821 exx., van lijst 2: 877 exx., van lijst 3: 1237 exx., van lijst 4: 1166 exx. In de loop van het jaar werden 1350 ingevulde lijsten ontvangen.

De commissie heeft in dit jaar twee symposia gehouden. Op 17 Januari spraken de secretaris en Dr. W. Moll respectievelijk over straatnaamgeving in de Middeleeuwen en de moderne praktijk van de straatnaamgeving. Beide lezingen, wat de eerste betreft in uitgewerkte vorm, werden onder de titel „Middeleeuwse en moderne straatnaamgeving” uitgegeven als deel V van de „Bijdragen en Mededelingen” der commissie. Op 16 Mei sprak Mr. H. Hardenberg over naamkundige problemen rond het Koningsgoed in de Maasgouw. Deze lezing zal niet in druk verschijnen, aangezien de spreker wegens het voorlopige karakter van zijn onderzoek bezwaar maakte tegen publicatie. Voor beide symposia bestond grote belangstelling, die ook in de gedachtenwisseling tot uitdrukking kwam. Het eerste werd bijgewoond door Prof. Dr. H. Draye (Leuven) en Dr. J. Leenen (Brussel), het tweede door Prof. Dr. H. J. van de Wijer (Leuven).

Ook in dit jaar stelde het bureau weer een overzicht op van de nieuwe onomastische literatuur ten behoeve van de „Handelingen” van de Belgische Commissie voor Toponymie en Dialectologie en van de „Onoma”.

Op de medewerkersbijeenkomsten te Utrecht (13 Juni) en Maastricht (3 October) hebben respectievelijk de heren Blok en Fekkes, assistenten van het Naamkunde-bureau, het een en ander verteld over doel en methode van het naamkunde-onderzoek. Een kleine

tentoonstelling heeft een en ander toegelicht. Opnieuw is gebleken dat de medewerkers dit persoonlijk contact op prijs weten te stellen.

Op 29 December heeft een herhaling plaats gevonden van de bespreking van 29 December 1951 met vertegenwoordigers van een aantal regionale en locale organisaties, welke zich rechtstreeks of zijdelings op heemkundig gebied bewegen en onder wier aandacht ook de naamkunde valt. Ook enkele particulieren waren uitgenodigd. Vertegenwoordigd waren de Vereniging Stad en Lande van Groningen (in haar Heerdencommissie), de Commissie Es-onderzoek van het Drentse Genootschap, de Vereniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis, „Gelre” Vereniging tot beoefening van Geldersche geschiedenis, oudheidkunde en recht, de Toponymische werkgroep van de Studiekring voor de Veluwe, de Archaeologische werkgemeenschap „Westerheem”, de vereniging „Oud-Leiden”, de vereniging „Brabants Heem”, de Culturele Raad Limburg en de vereniging V.E.L.D.E.K.E. Het doel van deze vergadering was ook nu, tot coördinatie te komen van alle organisaties, die zich bezighouden met naamkundig onderzoek. Afsproken werd, dat deze aan het bureau der commissie jaarlijks of zo vaak dit wenselijk wordt geacht een verslag zullen inzenden van hun werkzaamheden en hun plannen, en dat het bureau deze verslagen aan alle organisaties zal toezenden, zodat deze op de hoogte blijven van elkaars activiteit. Verder zal het bureau trachten meer contact te brengen tussen diensten als het Kadaster en de Ruilverkavelingsdienst en van deze instanties, die vele toponymische gegevens bezitten, grotere faciliteiten te verkrijgen bij het raadplegen daarvan. Ook zullen pogingen in het werk worden gesteld, de voor het veldnamenonderzoek noodzakelijke gegevens op gemakkelijke wijze te verkrijgen van de Ruilverkavelingsdienst en het Kadaster. Een aantal andere suggesties, op deze bijeenkomst gedaan, zullen het werk der commissie ongetwijfeld ten goede komen.

Van de gezamenlijk met de Vereniging voor Naamkunde te Leuven uitgegeven Mededelingen der commissie verschenen aflev. 3—4 van de 28ste jaargang (1952) en aflev. 1—2 van de 29ste jaargang (1953). In samenwerking met de Dialecten- en Volkskunde-

commissies gaf de commissie ook dit jaar weer een aflevering der „Mededelingen van de Centrale Commissie voor Onderzoek van het Nederlandse Volkseigen” uit, waarin Mevrouw A. W. Edelman-Vlam schreef over „Bodemkunde en toponymie”.

De commissie en haar bureau hebben enkele keren advies uitgebracht aan het Rijk en aan gemeentebesturen betreffende het geven van straatnamen. Op verzoek van de commissie heeft het bestuur der Afdeling Letterkunde der Akademie aan de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen verzocht, stappen te ondernemen bij zijn ambtgenoten, welke er toe zullen leiden dat ook in ons land, zoals in andere landen reeds het geval is, gebruik zal worden gemaakt van de voorlichting der commissie met betrekking tot de naamgeving. De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft n.a.v. de naamgeving in de Noord-Oostpolder reeds bericht, dat hij in het vervolg in voorkomende gevallen het advies der commissie zal inwinnen.

De heer Fekkes heeft gedurende het afgelopen jaar gestadig voortgewerkt aan het veldnamenregister van Nederland. In totaal werden ongeveer 20.000 veldnamen op fiches overgebracht. Indien de globale schatting van de heer Schönfeld, die het totale aantal veldnamen in Nederland op ongeveer 1.000.000 raamt, juist is, is dit dus 2 % van dit aantal. Van verscheidene medewerkers en andere belangstellenden werden lijsten van veldnamen ontvangen. De heer F. A. Brekelmans (Prinsenhage) zond ons veldnamen uit het pondboek van Zundert van 1697; de heer P. Noordeloos (Grootebroek) veldnamen van Lutjebroek en Grootebroek uit 1844; de heer H. Antonides (Zuidbroek) een kaart met veldnamen van Zuidbroek; de heer G. J. de Leeuw (Appeltern) oude en nog bestaande veldnamen van Alfen en de polder Maasbommel; de Stichting voor Bodemkartering (Wageningen) via mevrouw A. W. Edelman-Vlam 17 kaarten met veldnamen van de polders en gemeenten Bemmelen, Bruchem (gem. Kerkwijk), Driel, Echteld-IJzendoorn, Elst, Gameren, Giethoorn, Hemmen, Heteren, Hien-Doodewaard, Kerkwijk, Kesteren Leeuwen, Leeuwterveld en De Haven (bij Blokzijl), Oldemarkt, Ooijpolder, Opheusden en Steenwijk.

N.a.v. een artikel van de heer Fekkes in „Westerheem”, het orgaan van de Archaeologische Werkgemeenschap voor Westelijk Nederland zijn een aantal lijsten met veldnamen uit Noord- en Zuidhollandse plaatsen ontvangen. Tenslotte stond het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap de fiches met de namen, voorkomende op de provinciekaarten (1536-1547) van Jacob van Deventer, aan de commissie in bruikleen af.

De student-assistent Blok heeft o.a. zijn aandacht besteed aan het bijhouden van de op het bureau aanwezige bibliografische registers, waaraan hij een bibliografische lijst van bronnen voor Nederlandse straatnamen heeft toegevoegd. De beantwoording van een nog steeds toenemend aantal verzoeken om inlichtingen nam ook dit jaar weer een belangrijk deel van zijn tijd in beslag. Het is dan ook zeer verheugend dat in 1954 een tweede student-assistent in dienst kan worden genomen.

De bibliotheek werd door aankoop en geschenken in belangrijke mate uitgebreid. De namen der schenkers zijn in de bijlage vermeld. Door bemiddeling van de Ministeries van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Oorlog ontving het bureau opnieuw 100 bladen van de chromo-topografische kaart des Rijks (schaal 1:25.000, in kleurendruk) van de Topografische Dienst.

Velen hebben ook in het afgelopen jaar de verzamelingen en de bibliotheek van het bureau schriftelijk of persoonlijk geraadpleegd. Tot de buitenlandse bezoekers behoorden Prof. Dr. S. A. Louw (Pretoria), Prof. Dr. H. J. van de Wijer (Leuven) en Prof. Dr. F. Petri (Munster).

Voor het financieel beheer moge naar het verslag der Centrale Commissie verwezen worden.

Namens de Commissie voor Naamkunde
(Toponymie en Anthroponymie) der
Koninklijke Nederlandse Akademie
van Wetenschappen:

S. J. FOCKEMA ANDREÆ, voorzitter.

P. J. MEERTENS, secretaris-penningmeester.

BIJLAGE

Lijst van personen enz., die in 1953 boeken en handschriften aan het Centraal Bureau voor Naamkunde schonken:

Oswald d'Aumerie, Redactie „Bouw”, O. Brattö, B. Ejder, J. J. Fekkes, Mr. S. J. Fockema Andreæ, Gemeentebestuur van Barra-deel, Mr. H. Hardenberg, Dr. R. Hornby, C. Th. Kokke, Kungl. Ortnamnskommissionen (Uppsala) Dr. J. Lindemans, Prof. Dr. K. G. Ljunggren, S. J. van der Molen, Prof. Dr. W. Pée, Permanent Committee on Geographical Names, Drukkerij en Uitgeverij Pluymackers, Prof. Dr. K. Roelandts, Stednavneudvalget (Kopenhagen), N.V. Uitgevers-Maatschappij W. E. J. Tjeenk Willink.